

Eiropas mazās uzņēmējdarbības akts (MUA) ir ES vadošā MVU politikas iniciatīva, kurā ietilpst desmit principi, uz kuru pamata Eiropas Savienībā un dalībvalstīs tiek izprasta un īstenota politika attiecībā uz MVU. Balstoties uz šiem principiem, ir veidotas arī datu lapas. Pirmajā nodaļā ir atspoguļota attiecīgās valsts MVU nozīmība un struktūra. 2. un 3. nodaļā ir analizēta situācija valstī attiecībā uz katru no šiem MUA principiem, salīdzinot to ar ES vidējo rādītāju, bet 4. nodaļā ir sniegts pārskats par politikas izstrādi, ievērojot šos pašus principus, un 5. nodaļā ir parādīts labas prakses piemērs.

Valstu faktu lapas palīdz pārraudzīt MUA ieviešanu nacionālajā līmenī. Taču MUA faktu lapas nav atsevišķi lietojami palīg līdzekļi. Tās neatspoguļo visaptverošu dalībvalstu politikas nostādņu vērtējumu un ir uzskatāmas par pieejamo valstu publikāciju **papildinājumu, nevis aizstājēju**. Lūdzu, pirms šīs MUA faktu lapas lasīšanas iepazīstieties ar metodoloģiskajām piezīmēm.

Informāciju par visu šajos dokumentos apskatīto valstu sniegumu, kā arī katras atsevišķās valsts faktu lapas var apskatīt: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/index_en.htm

1. MVU Latvijā – svarīgākie skaitļi

MVU Latvijā: svarīgākie skaitļi, ekonomikas jomas ārpus finanšu nozares, 2008. gada prognozes

	Uzņēmumi			Nodarbinātība			Pievienotā vērtība		
	Latvija		ES-27	Latvija		ES-27	Latvija		ES-27
	Skaitis	Īpatsvars	Īpatsvars	Skaitis	Īpatsvars	Īpatsvars	Miljardi €	Īpatsvars	Īpatsvars
Mikro	59 929	83,1%	91,8%	150 488	21,7%	29,7%	2	18,6%	21,0%
Mazi	10 086	14,0%	6,9%	196 453	28,3%	20,7%	3	26,9%	18,9%
Vidēji	1 877	2,6%	1,1%	182 560	26,3%	17,0%	3	28,7%	18,0%
MVU	71 892	99,7%	99,8%	529 501	76,3%	67,4%	9	74,2%	57,9%
Lieli	240	0,3%	0,2%	164 144	23,7%	32,6%	3	25,8%	42,1%
Kopā	72 132	100,0%	100,0%	693 645	100,0%	100,0%	12	100,0%	100,0%

Dati attiecas uz ekonomikas jomām ārpus finanšu nozares (NACE C-I, K).

Prognozes ir veikusi organizācija "EIM Business and Policy Research", balstoties uz 2006. gada Eurostat strukturālās uzņēmējdarbības statistikas datiem.

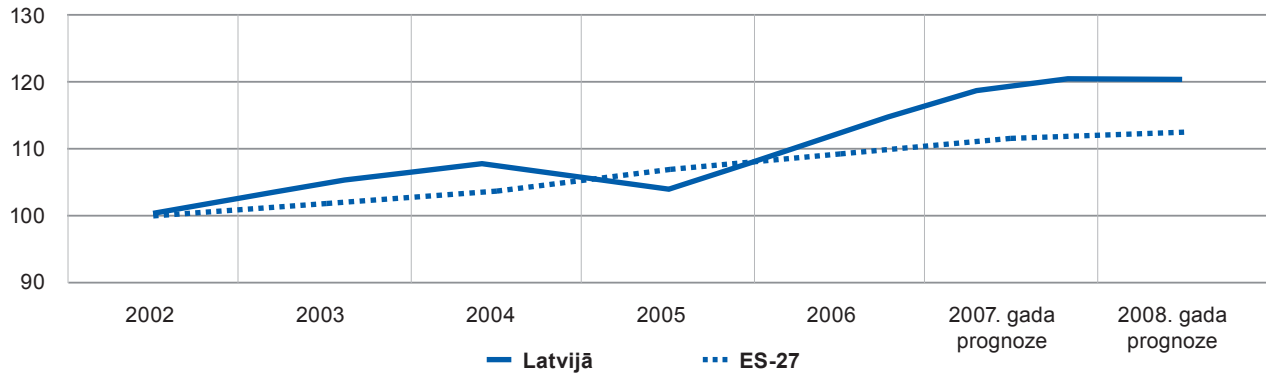
MVU¹ sektoram Latvijā ir raksturīga struktūra, kas vērsta uz lielāka izmēra kategorijām, kur vidējo un mazo uzņēmumu procentuālais īpatsvars ir augstāks nekā vidēji Eiropā un mikrouzņēmumu procentuālais īpatsvars – daudz zemāks. Latvijas MVU skaitliskais īpatsvars kopējā uzņēmumu skaitā Latvijā ir daudz augstāks nekā vidēji ES.

MVU piensums nodarbinātības jomā (76%) Latvijā ir ievērojami augstāks nekā vidēji Eiropā (67%). To daļēji nosaka MVU sektora īpašā struktūra – relatīvi nelielais Latvijas mikrouzņēmumu skaits sekmē nodarbinātību mazāk (22%) nekā caurmērā ES mikrouzņēmumi (30%) visās 27 dalībvalstīs.

¹ Skaitļi tabulā, kas aptver datus par atsevišķām dalībvalstīm, kā arī ES-27, ir iegūti no "Eurostat" 2006. gada SBS datiem, tos izvērtējot un izmantojot "EIM Business and Policy Research" izstrādāto īstermiņa prognozēšanas metodoloģiju. Lūdzu, izsmeltošāku informāciju meklējiet šīs faktu lapas metodoloģiskajās piezīmēs. "Eurostat" datu izmantošanas priekšrocība ir tāda, ka dažādās valstīs iegūti statistikas dati ir saskaņoti un savstarpēji salīdzināmi. To trūkums ir tas, ka dažās valstīs šie dati atšķiras no dalībvalstu valsts iestāžu publicētajiem datiem.

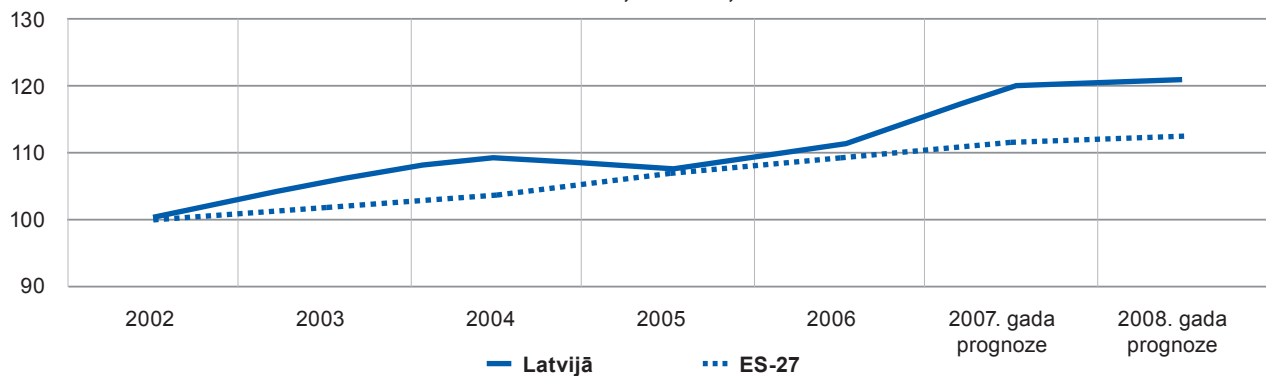

MVU skaits, indekss, 2002 = 100

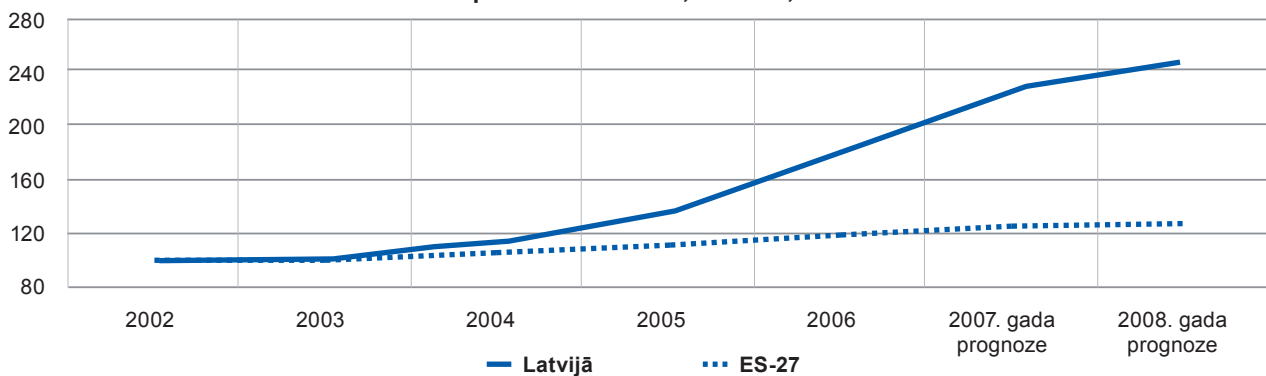
No 2002. līdz 2008. gadam MVU skaits pieauga par 20%, kas ir ļoti augsts rādītājs salīdzinājumā ar vidējo MVU skaita pieaugumu ES (13%).

Nodarbinātība MVU, indekss, 2002 = 100

Nodarbinātības pieaugums MVU arī bija intensīvs – 20% salīdzinājumā ar 12% ES-27.

MVU radītā pievienotā vērtība, indekss, 2002 = 100

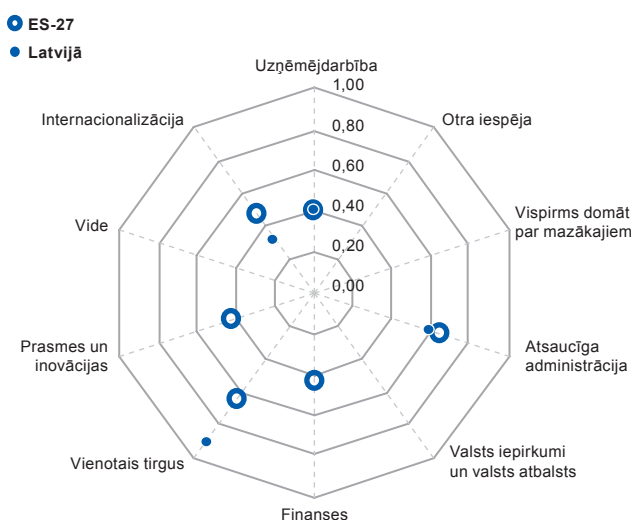

No 2002. līdz 2008. gadam MVU pievienotā vērtība vairāk nekā divkāršojās, savukārt, vidējais pieaugums ES-27 bija 28%. 2008. gadā Latvijas MVU nodrošināja 74% pievienotās vērtības nefinanšu uzņēmējdarbības ekonomikā, kas ievērojami pārsniedz ES vidējo rādītāju – 58%.

2. Latvijas MUA profils

Šajā sadaļā ir izklāstīti atšķirīgie MUA principi, salīdzinot Latvijas skaitliskos rādītājus ar ES-27 vidējiem rādītājiem. Kā redzams diagrammā, valstu vidējie rādītāji ir pieejami šādiem MUA principiem: uzņēmējdarbība, atsaucīga administrācija, vienotais tirgus un internacionalizācija. Kas attiecas uz vienoto tirgu, Latvija ierindojas starp Eiropas visattīstītākajām valstīm, ievērojami pārspējot ES vidējo rādītāju. Vērtējot MUA principu “uzņēmējdarbība”, šis valsts sniegums atbilst Eiropas Savienības vispārējam līmenim. Tādās jomās kā “atsaucīga administrācija” un “internacionalizācija” Latvija atpaliek no ES-27 vidējā līmeņa.

Īss metodoloģiskais raksturojums ir pieejams pielikumā.

I. Uzņēmējdarbība

Vispārējie pieejamie skaitļi par šo MUA principu liecina, ka Latvija atbilst ES-27 vidējam līmenim, kas ir iegūts no atsevišķu indikatoru ievērojami atšķirīgajām vērtībām.

Latvijas iedzīvotāju vēlme kļūt par pašnodarbinātu personu ir ievērojami virs vidējā līmeņa. Viņi to arī īsteno praksē, ko atspoguļo uzņēmējdarbības līmenis, kas pārsniedz vidējo rādītāju (50 % salīdzinājumā ar 31 % pārējā ES). Kopējais uzņēmējdarbības aktivitātes indekss, kas attiecas uz 0–3,5 gadus strādājošiem uzņēmumiem, un topošo uzņēmēju indekss ir zināmā pretrunā ar šiem skaitļiem, jo tie abi atbilst tikai ES vidējam līmenim.

Turklāt salīdzinājumā ar citiem eiropiešiem mazāka daļa Latvijas iedzīvotāju uzskata uzņēmējdarbību par iespēju (48 % pret 57 %), un arī nepieciešamības uzņēmējdarbības (atšķirībā no izdevības uzņēmējdarbības) īpatsvars ir augstāks nekā vidēji Eiropā. Visbeidzot, līmenis, kurā skolas

izglītība palīdz attīstīt uzņēmējam raksturīgu attieksmi, ir ievērojami zemāks par ES vidējo līmeni šajā jomā.

Papildu indikatori nesniedz konsekventu pamatojumu iepriekš atainotajai situācijai, bet gan liecina, ka rezultāti atbilst Eiropas vidējam rādītājam vai nedaudz pārsniedz to.

II. Otra iespēja

Nedaudzie indikatori, kas pastāv šajā MUA jomā, nesniedz skaidru kopainu. Daži atbilst ES vidējam līmenim, piemēram, atbalsta pakāpe otras iespējas sniegšanai (81 % pret 80 %) vai uzņēmuma slēgšanas izmaksas, savukārt, uzņēmuma slēgšanai nepieciešamais laiks ir 3 gadi un nesasniedz ES vidējo vērtību, kas ir 2,1 gads.

III. Vispirms domāt par mazākajiem

Nedaudzie indikatori, kas pastāv šajā MUA jomā, liecina par sniegumu virs vidējā līmeņa, kur noteiktam MVU procentuālajam skaitam ir sarežģītumi ar administratīvajām normām, krietni pārsniedzot ES vidējo līmeni (13% pret 33% ES), vidēji nepieciešams īsāks laiks administratīvo saistību izpildei un atbalsts pašreizējiem noteikumiem gandrīz sasniedz ES vidējo līmeni.

IV. Atsaucīga administrācija

Kopumā šim MUA principam atbilstošie skaitļi ierindo Latviju zemāk par ES-27 līmeni, taču atsevišķi indikatori nesniedz konsekventu kopainu.

Uzņēmējdarbības uzsākšanas izmaksas un līgumu izpildes izmaksas (16% pret 20% pieprasījumu) pārsniedz ES vidējo līmeni. Indikatori, kas atbilst vidējam līmenim: atlaišanas procedūras sarežģītība, dienu skaits, kas nepieciešams uzņēmuma atvēršanai² (16), dienu skaits, kas nepieciešams īpašuma reģistrēšanai (50). Nepietiekami augsts sniegums ir saistīts ar e-pārvaldības pieejamības līmeni. Latvijā ir arī grūtāk nekā vidēji 27 ES dalībvalstīs pieņemt darbā darbiniekus.

² Latvijā uzņēmuma atvēršanai nepieciešamas 16 dienas, savukārt, 27 ES dalībvalstīs tam vidēji nepieciešamas 17 dienas (avots: “World Bank Doing Business 2009”). Jāatzīmē, ka šie rezultāti atšķiras no atbilstošajiem skaitļiem, kas iegūti tieši no dalībvalstīm, un saskaņā ar šo informāciju Latvijā tam nepieciešamas 4 dienas (atbilstošais vidējais rādītājs 27 ES dalībvalstīs ir 8-9 dienas).

Papildu indikatori nenodrošina konkrētu pamatinformāciju. Nodarbinātības pastāvīgums un atlaišanas izmaksas līdzinās ES-27 vidējam līmenim, bet īpašuma reģistrēšanas procedūru skaits ir lielāks, savukārt, darba stundu pastāvīgums nav tik stingri noteikts kā ES-27.

V. Valsts iepirkumi un valsts atbalsts

Vienīgais pieejamais indikators: kopējais MVU paredzēta valsts atbalsta īpatsvars ir 16 %, kas pārsniedz ES-27 vidējo līmeni (11 %).

VI. Finances

Lai gan bija iespējams aprēķināt Latvijas rezultātu šim MUA principam, pastāvošie statistikas dati nesniedz konsekventu informāciju.

Ievērojami augstāka par vidējo vērtību ES-27 ir plānotā ELFLA daļa, kas paredzēta uzņēmumu izveides atbalstam un to attīstībai 2007. – 2013. gadā (9% no kopējā Latvijai piešķirtā finansējuma salīdzinājumā ar 3% vidēji ES). Jurdisko tiesību spēka indeksa vērtība ierindojas starp augstākajām Eiropā, savukārt, kredītinformācijas dziļuma indekss atbilst visu 27 ES dalībvalstu kopējam līmenim. Visbeidzot, plānotā struktūrfondu daļa uzņēmējdarbības veicināšanai nesasniedz ES vidējo līmeni.

Papildu indikatori nesniedz konsekventu kopainu, taču norāda uz nedaudz pazeminātu sniegumu.

VII. Vienotais tirgus

Pieejamie skaitļi par šo MUA principu kopumā liecina, ka Latvija ievērojami pārspēj ES-27 līmeni. Katrs atsevišķs indikators pārspēja atbilstošo etalonvērtību: vidējais direktīvu transponēšanas kavējuma laiks (7 pret 10 mēnešiem), transponēto vai reģistrēto Vienotā tirgus direktīvu procents, direktīvu, kam bija jābūt transponētām pirms diviem gadiem, skaits (0 pret 2 direktīvām) un no ES saņemtā importa īpatsvars kopējā importa apjomā (75% pret 67%).

VIII. Prasmes un inovācijas

Nebija iespējams aprēķināt Latvijas rezultātu šim MUA principam. Pieejamie dati vairāk sliecas negatīva snieguma virzienā.

Galvenie sekmējošie faktori, kas abi divi nesasniedz ES vidējo līmeni, ir inovācijas īstenojošu MVU procentuālais skaits (15% pret 36%) un tādu MVU procentuālais skaits, kuriem ir jauni produkti vai ienākumi no jauniem produktiem (36% pret 64%). Abos gadījumos Latvija uzrāda vissliktākos rezultātus starp 27 ES dalībvalstīm. Turklāt tirdzniecība un pirkumi internetā ir mazāk populāri nekā vidēji ES. Arī apgrozījuma daļa no jauniem produktiem un pakalpojumiem nesasniedza ES etalonlīmeni jeb 12% un palika 7% līmenī. Vienīgais izņēmums šī MUA principa indikatoru kopumā ir MVU darbinieku ar vidējo izglītību īpatsvars, kas ir ievērojami augstāks nekā vidēji ES un visaugstākais visā Eiropas Savienībā – attiecīgi 53% un 29%.

IX. Vide

Nedaudzie pieejamie indikatori norāda dažādos virzienos. MVU, kas ir ieviesuši visaptverošas energoefektivitātes sistēmas, īpatsvars ir augstāks nekā vidēji ES-27, turpretī MVU, kas īsteno vienkāršus enerģijas ekonomijas pasākumus, īpatsvars nesasniedz Eiropas standartu.

X. Internacionalizācija

Pieejamie skaitļi par šo MUA principu kopumā liecina, ka Latvijas rādītāji ir zem ES vidējā līmeņa. To galvenokārt nosaka eksporta īpatsvars kopējā apgrozījumā un MVU, kas gūst ienākumus no uzņēmējdarbības ārvalstīs, īpatsvars. Pārējie indikatori ir līdzvērtīgi tiem atbilstošajām vidējām vērtībām. Šie indikatori ir: eksportēšanai vai importēšanai nepieciešamais dienu skaits un ārvalstīs nopirkto ražošanas resursu procentuālais īpatsvars.

Pieejamie indikatori liecina par standarta sniegumu: gan uzņēmumu ar savu eksportu, gan uzņēmumu ar savu importu īpatsvars atbilst Eiropas vidējam līmenim.

3. Latvija: attīstības tendences MUA īstenošanā

Šajā sadaļā ir izklāstīta uz atsevišķiem piemēriem balstīta informācija par atsevišķu indikatoru tendencēm dažādās MUA jomās. Līdzīgi kā ar citām valstīm, datu nepietiekamības dēļ nav iespējams sniegt vispārēju Latvijas attīstības vērtējumu MUA jomās daudz vispārinātākā līmenī.

I. Uzņēmējdarbība

Netika novērots skaidrs šim MUA principam atbilstošo indikatoru izmaiņu modelis.

Vispārējais uzņēmējdarbības aktivitātes indekss nav mainījies kopš 2005. gada. Attiecība starp izdevības un nepieciešamības uzņēmējdarbību ir ievērojami samazinājusies (salīdzinošs pieaugums nepieciešamības uzņēmējdarbībā) no 5,3 iepriekšējā gadā līdz 3,6 2008. gadā. Topošo uzņēmēju indekss bija ievērojami 2007. un 2008. gadā bija ievērojami zemāks salīdzinājumā ar 2005. un 2006. gada līmeni.

II. Otra iespēja

Situācija nebija mainījies kopš 2004. gada: uzņēmuma slēgšanas izmaksas bija līdzvērtīgas 13 % no īpašuma vērtības, un slēgšanai vidēji bija nepieciešami 3 gadi.

III. Vispirms domāt par mazākajiem

Laikrindas, kas raksturo situāciju Latvijā, nebija pieejamas.

IV. Atsaucīga administrācija

Vairums indikatoru nemainījās vai nedaudz uzlabojās. Šie indikatori ir līgumu izpildes izmaksas, uzņēmējdarbības uzsākšanai nepieciešamais laiks un procedūru skaits un īpašuma reģistrēšanai nepieciešamais dienu skaits.

Tomēr vairākās jomās ir panākti ievērojami uzlabojumi. Šīs jomas ir:

- darbā pieņemšanas grūtības pakāpe;
- uzņēmējdarbības uzsākšanas izmaksas, kas samazinājās no 10 iedzīvotāju vidējiem ienākumiem 2004. gadā līdz 2 cilvēku ienākumiem 2009. gadā;
- nodokļu maksājumu skaits (samazinājās no 29 2006. gadā līdz 7 2009. gadā);
- un e-pārvaldības pieejamība.

V. Valsts iepirkumi un valsts atbalsts

Kopējais MVU paredzētā valsts atbalsta īpatsvars pieauga no 1 % 2000. gadā līdz 16 % 2007. gadā.

VI. Finansas

Pētot šo MUA principu, netika konstatēts vienots indikatoru attīstības modelis.

Juridisko tiesību spēks kredīta iegūšanai saglabājās stabils, kas bija vislabākais rezultāts ES. No 2005. līdz 2007. gadam ievērojami uzlabojās kredītinformācijas dziļuma indekss. No otras puses, zaudēto maksājumu īpatsvars joprojām bija augsts un 2009. gadā bija visaugstākais ES. Turklāt valsts un privātās kredītinformācijas reģistri regulāri ierindojās starp visvājākajiem ES.

VII. Vienotais tirgus

Vienīgais pieejamais indikators bija ES importa īpatsvars kopējā importa apjomā, kas saglabājās aptuveni 75 % līmenī.

VIII. Prasmes un inovācijas

Pētot šo MUA principu, netika konstatēts vienots indikatoru attīstības modelis.

Lai gan uzņēmumu, kas ir iegādājušies preces internetā pēdējā kalendārā gada laikā, procents un uzņēmumu, kas ir saņēmuši pasūtījumus internetā pēdējā kalendārā gada laikā, procents ir ievērojami pieaudzis kopš 2005. gada, šie indikatori ir vieni no viszemākajiem ES.

Inovācijas īstenojošu MVU īpatsvars starp visiem MVU laikposmā no 2000. (18%) līdz 2006. gadam (15%) samazinājās.

IX. Vide

Laikrindas, kas raksturo situāciju Latvijā, nebija pieejamas.

X. Internacionalizācija

Dienu skaits eksportēšanai vai importēšanai saglabājās nemainīgs – aptuveni ES vidējā līmenī no 11 līdz 13 dienām.

4. Politikas attīstības tendences 2007.–2009. gadā

2007.–2009. gadā Latvija sāka īstenot pasākumus 8 MUA jomās, izņemot “vispirms domāt par mazākajiem” un “vide”. Daži pasākumi varētu iederēties vairāk nekā vienā MUA principā. Tomēr katrs pasākums ir minēts tikai vienreiz. Ja politikas nostādnes veido paketi, piemēram, vispārēju reformu paketi, atbilstošie elementi tiek pakārtoti visloģiskākajam MUA principam. Vissvarīgākās politikas attīstības tendences ir šādas:

I. Uzņēmējdarbība

Programma “Atbalsts pašnodarbinātības un uzņēmējdarbības uzsākšanai” (ar ESF līdzfinansējumu) nodrošina visaptverošu atbalstu, tai skaitā konsultācijas, apmācību un finanšu aizdevumus un pabalstus uzņēmējdarbības uzsākšanai. Atbalsts var tikt piešķirts personām, kuras vēlas uzsākt vai nu komercdarbību vai pašnodarbinātību, un uzņēmumiem, kas nav pastāvējuši ilgāk kā trīs gadus.

Personas vai uzņēmumi, kas nesen sākuši vai gatavojas sākt šādu darbību, var saņemt: 1) konsultācijas par uzņēmējdarbības plāna sagatavošanu un īstenošanu; 2) apmācību; 3) finanšu atbalstu – aizdevumus līdz 54 tūkst. LVL; pabalstu uzņēmējdarbības uzsākšanai.

Personām, kuras ir sākušas komercdarbību vienu līdz trīs gadus atpakaļ, ir tiesības saņemt konsultācijas un aizdevumu. Kopējais pieejamais finansējums ir 17,5 miljoni LVL. Finansējums, kas ir paredzēts pabalstiem, apmācībai un konsultācijām uzņēmējdarbības plāna sagatavošanas posmā, ir 4 miljoni LVL. Līdz 2009. gada 22. janvārim tika parakstīti 514 līgumi par uzņēmējdarbības uzsākšanu, tika iesniegti 122 uzņēmējdarbības plāni un tika noslēgti 37 līgumi par aizdevumu piešķiršanu 691 tūkstoša LVL apmērā.

Tika organizēti 6 izglītojoši kursi 149 studentiem 5 augstskolās. Papildus tika sarīkots konkurss “Ideju kauss”, kur studenti iesniedza savus uzņēmējdarbības plānus un saņēma profesionālās konsultācijas (mentoringu). Šī konkursa popularitāte ir pieaugusi: 2007. gadā sacentās 269 idejas, 2008. gadā – 376, savukārt, 2009. gadā – 559.

II. Otra iespēja

Jaunais maksātnespējas likums, kas vienkāršo bankrota procedūru (LV, 188 (3 764), 22.11.2007.) tika ieviests 2008. gadā, un 2009. gadā tajā tika izdarīti grozījumi (LV, 97 (4 083), 26.06.2009.). Šis likums nodrošina labvēlīgākus priekšnosacījumus parādu pārstrukturizācijai un saimnieciskās darbības atjaunošanai. Pateicoties tam, ar uzņēmumu nesaistītām pusēm ir grūtāk pasludināt uzņēmuma maksātnespēju.

III. Vispirms domāt par mazākajiem

No 2007. līdz 2009. gadam šajā jomā netika pieņemta neviena konkrēta politikas iniciatīva. MVU politika ir iekļauta kopējā uzņēmējdarbības politikā.

IV. Atsaucīga administrācija

Centralizēta tīmekļa vietne www.latvija.lv kopš 2009. gada nodrošina piekļuvi 28 administratīviem e-pakalpojumiem un centralizētam sabiedrisko pakalpojumu e-katalogam. Tās izveides pamatā ir divi tiesību akti (LV, 90 (3 874), 11.06.2008, kas abi ir spēkā kopš 2008. gada 25. jūnija).

V. Valsts iepirkumi un valsts atbalsts

2006. gadā tika izveidota Elektronisko iepirkumu valsts aģentūra, un 2007. gadā tika ieviesta elektronisko iepirkumu valsts programma. Regulējošais dokuments tika publicēts 2005. gada 7. oktobrī (LV Nr. 160). Tas palīdzēja samazināt iepirkumu administratīvās izmaksas, palielināt caurskatāmību un automatizēt procesu.

VI. Finances

Hipotēku bankas “Uzņēmumu konkurētspējas atbalsta programma” nodrošināja 210 miljonus LVL (1,8% no IKP) finansējuma. Kopš 2009. gada decembra ir piešķirti aizdevumi aptuveni 20 miljonu LVL (0,18% no IKP) apmērā.

Latvijas Garantiju aģentūra nodrošina finansējumu programmai “Garantijas komersantu konkurētspējas uzlabošanai” 40 miljonu LVL apmērā (34 miljoni LVL piešķir ERAF). Kopš 2009. gada 31. oktobra garantijām ir pieteikušies 209 uzņēmumi, apstiprināti 117 pieprasījumi un izsniegtas 85 garantijas par kopējo summu 30 miljoni LVL.

Latvijas mazo un vidējo uzņēmumu mikrokreditēšanas programma, kas apstiprināta 2008. gadā, ir paredzēta MVU un pašnodarbinātām personām, kā arī uzņēmējdarbības uzsācējiem. Mikrokredīti ietver gan aizdevumus ieguldījumiem, gan apgrozāmajam kapitālam. Kredītam var pieteikties uzņēmumi, kuros strādā ne vairāk kā 10 darbinieki, kā arī pašnodarbinātie. Programmas kopējais budžets sastāda 565 tūkstošus LVL. Paredzams, ka finansējumu saņems aptuveni 300 uzņēmēji, un līdz šim ir piešķirti 87 aizdevumi 244 tūkstošu LVL apmērā.

2008. gadā tika ieviests jauns atvieglojums likumā par uzņēmumu ienākuma nodokli. Tika pazemināts reinvestētās peļņas nodoklis, un ieguldījumi kapitāla veidošanā un patentos tika atbrīvoti no nodokļiem (LV, 187 (3 971), 02.12.2008.), kas ir spēkā no 2009. gada.

VII. Vienotais tirgus

Eiropas uzņēmējdarbības atbalsta tīkls Latvijā tika izveidots 2008. gadā. Tā finansējums bija 0,2 miljoni LVL/0,28 miljoni EUR 2008. gadā un 0,35 miljoni LVL/0,5 miljoni EUR 2009. gadā. Tā mērķis ir sniegt konsultatīvu atbalstu: palīdzēt izveidot uzņēmējdarbības attiecības visā Eiropā un organizēt seminārus par ārējo tirgu.

VIII. Prasmes un inovācijas

Inovāciju politika ir iekļauta Komerčiālās konkurētspējas un inovāciju iniciatīvas programmā 2007. - 2013. gadam, kuras budžets ir 1,08 miljardi EUR (Eiropas Reģionālās attīstības fonda atbalsts sastāda 736,7 miljonus EUR). Tās mērķis ir radīt vidi, kas sekmē inovācijas, ieviešot izmaiņas nodokļu sistēmā, tiesiskajā regulējumā un finansējumā. Šajā jomā tika īstenotas šādas politikas inovācijas:

- 2007. gadā tika izveidoti inovāciju centri un uzņēmējdarbības inkubatori, lai nostiprinātu saikni starp uzņēmumiem un akadēmiskām iestādēm. 2007. gadā uzņēmējdarbības inkubatori palīdzēja uzsākt 69 projektus, kuru rezultātā tika reģistrēti 61 uzņēmums. Saistītais finansējums bija 1,65 miljoni LVL/2,35 miljoni EUR. 2008. gadā tika atbalstīti 178 jaunu uzņēmumu projekti ar kopējo finansējumu 1,6 miljoni LVL/2,28 miljoni EUR. Programma tika īstenota arī 2009. gadā, kad tika parakstīti 7 līgumi ar uzņēmējdarbības inkubatoriem.

- Sadarbība starp universitātēm un uzņēmējiem tiek sekmēta ar tā saukto kontaktpunktu starpniecību. 2007. gadā finansējums bija 0,2 miljoni LVL/0,28 miljoni EUR; kopējais pieejamais finansējums līdz 2013. gadam ir 1,9 miljoni LVL.
- Šajā pašā gadā sākās arī aktīva e-paraksta procedūru popularizēšana. Kopš 2009. gada 1. septembra ir izsniegti 28 657 elektroniskie paraksti.

IX. Vide

Laikposmā no 2007. līdz 2009. gadam nav saņemta informācija ne par vienu politikas iniciatīvu.

X. Internacionalizācija

2009. gada 12. maijā valdība pieņēma noteikumus par īstermiņa eksporta kredīta garantijām, kas paredz to nodrošinājuma pakāpi, labumguvējus, piešķiršanas procedūru un zaudējumu atgūšanas procedūru galvotājam. Garantijas piešķir SIA "Latvijas Garantiju aģentūra". Kopš programmas ieviešanas 2009. gada decembrī tika saņemti 48 eksporta kredīta garantiju pieprasījumi no 20 uzņēmumiem par kopējo atlikto maksājumu summu 15,5 miljoni EUR: – ir apstiprināti 23 garantiju projekti par kopējo summu 1,2 miljoni LVL; – ir parakstīti 12 līgumi par kopējo summu 0,6 miljoni LVL. Ciešāka sadarbība starp Ziemeļvalstu uzņēmējiem norisinājās 3 gadus no 2006. līdz 2009. gadam īpašas programmas ietvaros (Baltijas jūras reģiona inovāciju tīkls). Tā ietvēra ievērojamu pieredzes un zināšanu apmaiņu starp uzņēmējdarbības puduriem Ziemeļvalstīs.

5. Laba prakse

Lai ilustrētu valdības paveikto MVU popularizēšanā, faktu lapas statistikas dati ir papildināti ar labas prakses piemēru MVU politikas īstenošanā, kas ir izvēlēts no Eiropas Komisijas Paziņojuma “Vispirms domāt par mazākajiem – Eiropas mazās uzņēmējdarbības akts”.

Labas prakses piemērs Latvijas MVU politikā

ALTUM atbalsta programmu pārvalde, kas izveidota 2005. gadā.

Programma ir paredzēta uzņēmējdarbības uzsācējiem un ātri augošiem uzņēmumiem.

ALTUM ir atbalsta programmu pārvalde, kas galvenokārt piedāvā hipotēku aizdevumus MVU un personām. ALTUM vadīja ERAF līdzfinansēto aizdevumu piešķiršanas programmu uzņēmējdarbības uzsākšanai. Aizdevumi tika piešķirti uzņēmumu nodibināšanai, projektu īstenošanai vai ieguldījumu veikšanai, lai sekmētu uzņēmuma izaugsmi (aprikojuma iegāde, tpašu telpu būvniecība, utt.), un vecu projektu atjaunošanai. Turklāt 2009. – 2013. gadā tiks īstenots vēl viens projekts, kas nodrošinās apmācību par uzņēmējdarbības uzsākšanu, palīdzot uzrakstīt uzņēmējdarbības plānu un piešķirot finansējumu vislabākajiem projektiem. Finansējums tiek piesaistīts no Hipotēku bankas, valdības un ES Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF).

ALTUM palīdz ar finansējumu organizācijām, kurām citas bankas nepiešķir kredītu augstas riska pakāpes dēļ, neskatoties uz to augsto potenciālu. Turklāt ALTUM veicina uzņēmējdarbību un novērtē riskantu uzņēmumu dzīvotspēju un riska pakāpi.

- Uzņēmējdarbības uzsākšanas atbalsta programmas ietvaros ir piešķirts 291 aizdevums (22,76 miljoni LVL/32,38 miljoni EUR);
- Ir apmācīti 998 potenciāli uzņēmējdarbības uzsācēji;
- Uzņēmējdarbības uzsākšanas apmācību programmas ietvaros ir piešķirti 327 aizdevumi (5,84 miljoni LVL/8,31 miljoni EUR);
- Ir piešķirti citi aizdevumi 2,2 miljonu LVL/3,13 EUR vērtībā.

I. pielikums: MUA indikatoru izlase Latvijai

Otrajā sadaļā pieejamās radardiagrammas dimensijas katra atbilst vienam no Mazā biznesa akta 10 principiem. Zem katra MUA principa ir sagrupēti visjaunākie pieejamie statistiskie indikatori, kas paskaidro šī principa vērtību. Diagramma ir līdzīga 2008. gadā publicētajai diagrammai, taču tā ir papildināta ar citiem indikatoriem un visjaunākajiem datiem. Mēs centāties vienmēr iekļaut visjaunākos datus, kas parasti nozīmē 2008. gada datus. Saskaņošana (iespēja salīdzināt vairāku valstu datus) bija galvenā prasība indikatoru iekļaušanai diagrammā. Tādēļ indikatori ir atlasīti no dažādiem starptautiskiem avotiem (lūdzu, skat. zemāk), nevis dalībvalstu statistikas pārvaldēm. Bez tam, lai indikators varētu tikt izmantots MUA principa novērtēšanai, tam ir jābūt pieejamam vai nu minimālajā valstu grupā vai jāaptver minimālais MVU procents visās valstīs. Lūdzu, meklējiet izsmeļošāku informāciju par izmantotajām metodēm Uzņēmējdarbības un rūpniecības ĢD tīmekļa vietnē pieejamajās metodoloģiskajās piezīmēs. Šajā avotā jūs arī atradīsiet visus mainīgos lielumus un to avotus.

Indikators	Visjaunākā absolūtā valsti raksturojošā vērtība	Absolūto vērtību vidēja vērtība ES*	Valsti raksturojošā rādītāja atskaites gads	Avots
I. UZŅĒMĒJDARBĪBA				
1.1 Vēlme kļūt par pašnodarbinātu personu	50,00	30,71	2007	Eiobarometra 192. zibensaptauja
1.2 Līdzdalības rādītājs uzņēmējdarbības izglītībā	30,60	32,33	2007	Eiobarometra 192. zibensaptauja
1.3 Uzņēmējdarbība kā izdevība	48,00	57,48	2007	Eiobarometra 192. zibensaptauja
1.4 Uzņēmējdarbības rādītājs: uzņēmēju, kuru uzsāktā uzņēmējdarbība joprojām ir aktīva vai kuri īsteno pasākumus uzņēmējdarbības uzsākšanai, procentuālais īpatsvars	31,00	23,72	2007	Eiobarometra 192. zibensaptauja
1.5 Pakāpe, kurā skolas izglītība palīdzēja attīstīt uzņēmējiem raksturīgu attieksmi (%)	38,00	52,77	2007	Eiobarometra 192. zibensaptauja
1.9 Uzņēmumu izdzīvošanas rādītājs	63,09	70,94	2006	"Eurostat" uzņēmumu demogrāfijas datu bāze
1.10 Uzņēmumu izveides rādītājs	9,89	10,37	2006	"Eurostat" uzņēmumu demogrāfijas datu bāze
1.11 Strauji augošu uzņēmumu īpatsvars (% no kopējā)	n/a	4,30	2005	"Eurostat"
1.12 Uzņēmumu īpašumtiesību īpatsvars: privātais sektors, izņemot lauksaimniecību, medniecību, mežniecību un zvejniecību	n/a	0,11	n/a	"EIM Business & Policy Research"
1.13 Kopējās uzņēmējdarbības aktivitātes indekss	6,53	5,85	2008	Globālais uzņēmējdarbības monitorings
1.16 Izdevības un nepieciešamības uzņēmējdarbības attiecība	3,65	6,24	2008	Globālais uzņēmējdarbības monitorings
II. OTRA IESPĒJA				
2.1 Atbalsta pakāpe otras iespējas sniegšanai (% par)	81,00	79,80	2007	Eiobarometra 2007. g. zibensaptauja par uzņēmējdarbību
2.2 Uzņēmējdarbības pārtraukšanas izmaksas (% no īpašuma)	13,00	10,72	2009	Pasaules Bankas projekts "Doing Business"
2.3 Gadu skaits uzņēmējdarbības pārtraukšanai	3,00	2,09	2009	Pasaules Bankas projekts "Doing Business"

Indikators	Visjaunākā absolūtā valsti raksturojošā vērtība	Absolūto vērtību vidēja vērtība ES*	Valsti raksturojošā rādītāja atskaites gads	Avots
III. VISPIRMS DOMĀT PAR MAZĀKAJIEM				
3.1 MVU atbalsta rādītājs pašreizējiem tiesību aktiem	36,00	34,33	2007	Eiropas MVU observatorija
3.2 Laiks, kas nepieciešams administratīvo saistību izpildei (% no MVU kopējā darba laika)	4,00	7,48	2007	Eiropas MVU observatorija
3.3 Problēmas ar administratīvajiem noteikumiem	12,60	32,68	2007	Eiropas MVU observatorija
IV. ATSAUCĪGA ADMINISTRĀCIJA				
4.1 Dienu skaits uzņēmējdarbības uzsākšanai	16,00	17,20	2009	Pasaules Bankas projekts "Doing Business"
4.2 Uzņēmējdarbības uzsākšanas izmaksas (% no ienākumiem uz vienu iedzīvotāju)	2,30	5,21	2009	Pasaules Bankas projekts "Doing Business"
4.6 Īpašuma reģistrēšanas izmaksas (% no īpašuma vērtības)	2,00	4,54	2009	Pasaules Bankas projekts "Doing Business"
4.7 Līguma nosacījumu izpildes izmaksas (% no prasījuma)	16,00	19,80	2009	Pasaules Bankas projekts "Doing Business"
4.8 E-pārvaldības pieejamība (piedāvājuma aspekts) – E-pārvaldības pieejamība tiešsaistē	30,00	59,48	2007	"Eurostat"
4.10 Procedūru skaits uzņēmējdarbības uzsākšanai	5,00	6,16	2007	Pasaules Bankas projekts "Doing Business"
4.14 Procedūru skaits īpašuma reģistrēšanai	7,00	5,16	2009	Pasaules Bankas projekts "Doing Business"
4.15 Dienu skaits īpašuma reģistrēšanai	50,00	61,12	2009	Pasaules Bankas projekts "Doing Business"
V. VALSTS IEPIRKUMI UN VALSTS ATBALSTS				
5.1 MVU īpatsvars valsts iepirkumu līgumu vērtības izteiksmē	n/a	n/a	2005	EK ziņojums
5.2 MVU paredzētā kopējā valsts atbalsta īpatsvars	16,00	10,60	2007	Pārskats par valsts atbalstu
VI. FINANSES				
6.1 Riska kapitāls – agrīnais posms attiecībā pret IKP	n/a	0,02	n/a	EVCA
6.2 Riska kapitāls – paplašināšanās posms attiecībā pret IKP	n/a	0,08	n/a	EVCA
6.3 MVU paredzēto garantiju apmērs (attiecībā pret IKP)	0,08	0,24	2007	Uzņēmumu finanšu indekss
6.4 Kredīta ieguve: juridisko tiesību indeksa spēks (0-10)	9,00	6,64	2009	Pasaules Bankas projekts "Doing Business"
6.5 Kredīta ieguve: kredītinformācijas indeksa dziļums (0-6)	4,00	4,52	2009	Pasaules Bankas projekts "Doing Business"
6.6 Procentu likmes atšķirība aizdevumiem līdz 1 milj. EUR un aizdevumiem virs 1 milj. EUR	n/a	1,00	n/a	ECB MFI procentu likmju statistika
6.9 Vidējais maksājumu kavējuma laiks (% no vidējā līguma dienu skaita)	20,00	16,41	2009	Intrum Justitia
6.10 Zaudēto maksājumu īpatsvars (% no kopējā)	3,30	2,50	2009	Intrum Justitia
6.11 MVU, kam ir apgrūtināta piekļuve finansējumam, īpatsvars	20,40	21,06	2007	Eiropas MVU observatorija

Indikators	Visjaunākā absolūtā valsti raksturojošā vērtība	Absolūto vērtību vidēja vērtība ES*	Valsti raksturojošā rādītāja atskaites gads	Avots
VII. VIENOTAIS TIRGUS				
7.1 Vidējais direktīvu transponēšanas kavējuma ilgums mēnešos	6,80	9,86	2008	Iekšējā tirgus un pakalpojumu ĢD
7.2 Vienotā tirgus direktīvas – transponēto vai pieteikto direktīvu %	99,40	98,96	2008	Pārskats par iekšējo tirgu
7.3 Direktīvu, kuras bija jātransponē pirms 2 gadiem, skaits	0,00	2,28	2008	Pārskats par iekšējo tirgu
7.4 MVU, kas eksportē uz ES valstīm, īpatsvars no kopējā MVU skaita	0,03	0,03	2008	“Eurostat” eksperimentālais pētījums par ārējo tirdzniecību
VIII. PRASMES UN INOVĀCIJAS				
8.1 Uzņēmumu, kas pēdējā kalendārā gada laikā ir iepirkušies tiešsaistē, procentuālais īpatsvars (MVU: no 10-250 darbiniekiem)	9,00	23,52	2008	“Eurostat” dati par zinātni un tehnoloģiju
8.2 Uzņēmumu, kas pēdējā kalendārā gada laikā ir saņēmuši pasūtījumus tiešsaistē, procentuālais īpatsvars (MVU: no 10-250 darbiniekiem)	6,00	12,81	2008	“Eurostat” dati par zinātni un tehnoloģiju
8.3 MVU, kas īsteno inovācijas savā organizācijā, procentuālais īpatsvars no kopējā MVU skaita (10-250 darbinieki)	n/a	30,33	Līdz 2005. g.	EUROSTAT, CIS
8.4 Uzņēmumu, kas ir ieviesuši organizatoriskas un/vai mārketinga inovācijas, procentuālais īpatsvars no kopējā MVU skaita (10-250 darbinieki)	10,70	27,28	2006	EUROSTAT, CIS
8.5 Inovācijas īstenojošu MVU, kas sadarbojas ar citiem, procentuālais īpatsvars no kopējā MVU skaita (10-250 darbinieki)	5,60	11,62	2006	EUROSTAT, CIS
8.6 MVU, kas īsteno novatoriskas darbības (10-250 darbinieki)	15,20	35,59	2006	EUROSTAT, CIS
8.7 MVU, kam ir jauni produkti vai kas gūst ienākumus no jauniem produktiem, īpatsvars	36,30	63,77	2007	Eiropas MVU observatorija
8.8 MVU apgrozījuma īpatsvars no jauniem vai ievērojami uzlabotiem produktiem un pakalpojumiem	7,00	12,30	2007	Eiropas MVU observatorija
8.9 MVU darbinieku ar pēcvidusskolas izglītību īpatsvars	52,00	30,44	2007	Eiropas MVU observatorija

Indikators	Visjaunākā absolūtā valsti raksturojošā vērtība	Absolūto vērtību vidēja vērtība ES*	Valsti raksturojošā rādītāja atskaites gads	Avots
IX. VIDE				
9.1 % MVU, kas ir ieviesuši visaptverošas energo-efektivitātes sistēmas, procentuālais īpatsvars	6,00	4,26	2007	Eiropas MVU observatorija
9.2 MVU, kas īsteno vienkāršus enerģijas taupīšanas pasākumus, procentuālais īpatsvars	15,00	28,44	2007	Eiropas MVU observatorija
X. INTERNACIONALIZĀCIJA				
10.1 Eksporta apgrozījuma īpatsvars (% no kopējā)	2,50	5,58	2006	Eiropas MVU observatorija
10.2 MVU, kas gūst jebkādu ienākumu no filiālēm un/vai kopuzņēmumiem ārvalstīs, īpatsvars (%)	2,00	4,76	2006	Eiropas MVU observatorija
10.4 Eksportēšanai nepieciešamais dienu skaits	13,00	11,25	2009	Pasaules Bankas projekts "Doing Business"
10.5 Importēšanai nepieciešamais dienu skaits	12,00	13,44	2009	Pasaules Bankas projekts "Doing Business"
10.6 MVU, kas eksportē ārpus ES-27, īpatsvars starp visiem MVU (uzņēmumu skaita izteiksmē)	n/a	n/a	2005	"Eurostat" eksperimentālais pētījums par ārējo tirdzniecību
10.10 MVU, kam laikposmā no 2006.-2008. g. bija savs imports	35,65	39,17	2008	Uzņēmējdarbības un rūpniecības ĢD pētījums par MVU internacionalizāciju
10.11 MVU, kam laikposmā no 2006.-2008. g. bija jebkāds tiešais eksports	23,72	27,13	2008	Uzņēmējdarbības un rūpniecības ĢD pētījums par MVU internacionalizāciju
10.12 MVU, kas laikposmā no 2006.-2008. g. investēja ārvalstīs	1,58	3,68	2008	Uzņēmējdarbības un rūpniecības ĢD pētījums par MVU internacionalizāciju

Piezīme: Tabulā apkopotie rādītāji veido datu kopumu, kas ir izmantots šīs valsts radardiagrammas sastādīšanai. Lielākā daļa, taču ne visi tabulā sniegtie rādītāji ir izmantoti diagrammā izcelto segmentu vidējo vērtību aprēķināšanai. Jāņem vērā tas, ka ne visiem rādītājiem ir pieejamas ikgadējās atjauninātās vērtības.